МАТЕРІАЛИ

науково-практичної конференції
з міжнародною участю

«ЛЮДИНА, ДОВКІЛЛЯ І ВІЙНА: МЕДИЧНИЙ ВИМІР»

«ОДИН ВИКЛИК – СПІЛЬНІ РІШЕННЯ»

24 КВІТНЯ 2026 РОКУ

Редакційна колегія:
Ігор Завгородній, д.м.н., професор, начальник наукового відділу
Олексій Капустін, віцепрезидент
Ірина Сафронська, к.е.н., доцент
Олена Григорян, к.м.н., доцент
Анастасія Безродна, к.б.н., доцент
Сергій Чуйко, провідний фахівець навчального відділу

Комп'ютерний набір – автори тез
Комп'ютерна верстка – Анастасія Безродна, Ірина Сафронська

Адреса редакційної колегії:
11, вул. Садова, м. Харків, Україна, 61002
Приватний заклад вищої освіти «Університет медицини та соціальних наук»,
тел.: +380 (93) 333 05 33, +380 (73) 333 05 33, +380 (66) 333 05 33,
e-mail: admin@umss.edu.ua
https://umss.edu.ua/

Відповідальність за правильність наведених статистичних даних, фактів та посилань на інформаційні джерела несуть автори тез

Людина, довкілля і війна: медичний вимір: матеріали науково-практичної конференції. Харків: УМСН, 2026. 317 с.

ЗМІСТ

BOCHARNIKOVA Yelyzaveta, PATSALUYEVA Lizaveta, STANISLAVOVIENĖ Jelena, JAKUBAUSKIENE Marija
THE IMPACT OF AGE, GENDER, AND HOUSING DAMAGE ON POSTTRAUMATIC STRESS SYMPTOMS IN WAR-AFFECTED UKRAINE: VULNERABILITY OF OLDER WOMEN 13

CHOWDHURY Rohan
BEYOND THE BATTLEFIELD: HOW WAR IS REWRITING THE RULES OF MEDICAL EDUCATION AT UMSS 15

HASSEN Elham, HRYHORIAN Olena
EXAMINING DETERMINANTS OF SUICIDAL IDEATION AMONG ADOLESCENTS AGED 13-17 YEARS IN LIBERIA: A SCOPING REVIEW 17

KAMINA Tetiana, PERESHYVAILOVA Iryna, IAKYMENKO Ruslan, ANDRIEIEVA Olena
PHOTOGRAPHIC SELF-MONITORING AND ASYNCHRONOUS FEEDBACK IN ORAL HYGIENE CARE: A DIGITAL STRATEGY TO SUSTAIN ADHERENCE DURING DISRUPTED ACCESS 20

LITOVCHENKO Olena, KOVAL Sofia, PARAMONOVA Anna, SHEVCHENKO Sofia
GENDER AND AGE CHARACTERISTICS OF THE PSYCHOLOGICAL PROFILE OF EMERGENCY MEDICAL SERVICE EMPLOYEES 26

MAKAROV Vitalii, PETIUNIN Oleksii, POPOVSKA Yelyzaveta, TISHCHENKO Oleksandra, KURAFIEIEVA Olha
STAPLED MYOCARDIORRHAPHY IS THE EFFECTIVE METHOD FOR EMERGENCY STABILIZATION IN BATTLEFIELD ENVIRONMENTS 29

MERETSKYI Viktor, MERETSKA Iryna
ENHANCING LOWER BACK PAIN MANAGEMENT: THE ROLE OF NON-STEROIDAL ANTI-INFLAMMATORY DRUGS IN SYMPTOMATIC TREATMENT 32

MOHAMMADI Mohammad Hesam
THE ROLE OF MEDICAL STUDENTS IN MODERN HEALTHCARE SYSTEMS: CHALLENGES, INNOVATIONS, AND FUTURE PERSPECTIVES 35

MUDENDA Victor, BEZRODNA Anastasiia
BIOCHEMICAL MECHANISMS IN PSYCHIATRY: THE ROLE OF INFLAMMATION AND NEUROTRANSMITTER DYSREGULATION IN DEPRESSION IN WAR PERIOD 37

OREL Olha, OREL Marharyta
INFLUENCE OF LIFESTYLE ON THE HEALTH STATE OF HIGHER EDUCATION ACQUIRES 41

PATEL Anokhee
MONITORING NUTRITIONAL STATUS AND NUTRITIONAL PREVENTION OF DISEASES 43

PENEVA Liliya, HRYHORIAN Olena
ASSESSING QUALITY OF LIFE IN PEOPLE WITH CHRONIC NON-COMMUNICABLE DISEASES 48

PERESHYVAILOVA Iryna, KAMINA Tetiana TOMILIN Viacheslav, ANDRIEIEVA Olena
HOW ARTIFICIAL INTELLIGENCE IS TRANSFORMING MODERN DENTISTRY 52

PETIUNIN Oleksii, CHOPENKO Marharyta, MAKAROV Vitalii, KURAFIEIEVA Olha, FESKOV Volodymyr
MAGNETIC TECHNOLOGY IN COMBAT FIREARM SOFT TISSUE TRAUMA THERAPY 56

PETIUNIN Oleksii, KRYVORUCHKO Zoriana, VIUN Iryna, TISHCHENKO Oleksandra, FESKOV Volodymyr
DIAGNOSTIC ACCURACY OF COMPUTERIZED MORPHOMETRY FOR COMPENSATED LIVER CIRRHOSIS SURGICAL TREATMENT 58

SERHETA Ihor, KHRYCHIKOV Denys
PSYCHOHYGIENIC ASPECTS OF IMPLEMENTATION OF EFFECTIVE HEALTH-PRESERVING TECHNOLOGIES AND CREATION OF A PREVENTIVE ENVIRONMENT IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS 61

SHCHOKINA Kateryna, TISHCHENKO Iryna, MISCHENKO Victoria, BIELIK Halyna
COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF ANTIHYPERTENSIVE DRUGS WITH A CENTRAL MECHANISM OF ACTION 65

TISHCHENKO Iryna, SMIRNOV Anton
MAIN PATHOGENETIC MECHANISMS OF SYSTEMIC INFLAMMATORY RESPONSE DEVELOPMENT 69

URBANAVIČĖ Rita
MENTAL HEALTH AMONG UKRAINIAN REFUGEES IN LITHUANIA: IMPLICATIONS FOR HEALTH POLICY 72

АГАФОНОВ Костянтин
КЛЮЧОВІ ЗМІНИ У БІОХІМІЧНИХ МАРКЕРІВ СИСТЕМИ ГЕМОСТАЗУ В НИРКОВІЙ ТКАНИНІ ПІД ДІЄ ОТРУТИ ГАДЮК ВИДУ *VIPERA BERUS NIKOLSKII* 74

АНДРУСИШИНА Ірина, ЛАМПЕКА Олена
ПІЛОТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОЗИЦІЇ ТОКСИЧНИМИ МЕТАЛАМИ У ЦІЛЬНІЙ КРОВІ КОМБАТАНТІВ ЗА ПЕРІОД 2022–2024 РР. 76

УДК 616.972-036.22(477)(4)

ЧЕРКАШИНА Марія,
БЕРЕЖНА Антоніна
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

АНАЛІЗ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА СИФІЛІС В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ ЗА ПЕРІОД З 2016 ПО 2023 РОКИ

Вступ. Інфекції, що передаються статевим шляхом (ІПСШ), є надзвичайно поширеними. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) повідомляє, що в світі щодня понад один мільйон осіб віком від 15 до 49 років інфікується збудниками ІПСШ, які можна вилікувати [3]. Між тим, більшість ІПСШ мають безсимптомний перебіг, що ускладнює діагностику та лікування. Сифіліс є прикладом інфекції, якій притаманний латентний перебіг протягом тривалого періоду після інфікування. У разі відсутності лікування захворювання поступово прогресує та на пізніх стадіях призводить до інвалідизації і смерті. За оцінками ВООЗ лише у 2022 році в світі 8 мільйонів осіб віком від 15 до 49 років заразилися сифілісом [4]. В країнах Європейського Союзу/Європейської економічної зони у 2023 році середній показник захворюваності на сифіліс збільшився на 100 % порівняно з 2014 роком [5]. На поширеність сифілісу, як і більшості інших ІПСШ, суттєво впливають соціальні фактори: рівень сексуальної освіти, особливості сексуальної поведінки, доступність послуг з тестування на ІПСШ. Крім того, пандемія коронавірусної хвороби COVID-19 та війна в Україні також вплинули на епідемічну ситуацію з ІПСШ [1, 7].

Мета дослідження – порівняти динаміку захворюваності на сифіліс в Україні та країнах Європи за період з 2016 по 2023 роки.

Матеріали та методи. Виконано ретроспективний епідеміологічний аналіз даних захворюваності на сифіліс в Україні та 5 країнах Європи: Німеччині, Угорщині, Словаччині, Польщі та Румунії у 2016–2023 роках. Джерелом статистичних даних про захворюваність в Україні були звіти про окремі інфекції та паразитарні захворювання (форма звітності № 1), а джерелом даних про захворюваність в країнах Європи – щорічні епідеміологічні звіти Європейського центру профілактики та контролю захворювань (ECDC). Дослідження є частиною науково-дослідної роботи кафедри епідеміології Харківського національного медичного університету, державний реєстраційний номер 0126U002131.

Результати. Виявлено, що за період з 2016 по 2023 роки показники захворюваності (на 100 тисяч населення) на сифіліс у більшості європейських

країн зросли: у Німеччині – з 8,74 до 10,81; в Угорщині – з 7,24 до 12,58; у Словаччині – з 6,89 до 12,80; та у Польщі – з 3,40 до 8,12. Водночас в Україні та Румунії відзначено тенденцію до зниження захворюваності населення на сифіліс. Так, в Україні захворюваність на сифіліс знизилась з 7,07 на 100 тисяч населення у 2016 році до 4,24 на 100 тисяч населення у 2023 році, а у Румунії – з 4,80 на 100 тисяч населення у 2016 році до 2,99 на 100 тисяч населення у 2023 році. У 2020 році, на який припав початок пандемії COVID-19, в усіх країнах відзначалось зниження показників захворюваності на сифіліс порівняно з 2019 роком. При цьому, найнижчий рівень захворюваності у досліджуваний період у Словаччині (2,93 на 100 тисяч населення), Польщі (1,87 на 100 тисяч населення) та Румунії (1,53 на 100 тисяч населення) реєструвався саме у 2020 році. В Німеччині найнижча захворюваність реєструвалась у 2021 році та склала 8,12 на 100 тисяч населення. В Угорщині найнижчий рівень захворюваності на сифіліс реєструвався у 2018 році та склав 6,90 на 100 тисяч населення. В Україні мінімальні рівні захворюваності населення на сифіліс реєструвались у 2020–2022 роках та коливались в межах від 3,08 до 3,05 на 100 тисяч населення відповідно. Зростання захворюваності населення на сифіліс в Німеччині, Угорщині, Словаччині та Польщі відповідає загальноєвропейським трендам [5]. Однак, коректно оцінити епідемічну ситуацію щодо сифілісу в Румунії та Україні доволі складно. Зокрема, попри стійке зниження захворюваності на сифіліс в Румунії деякі дослідники вказують, що це може бути пов'язано зі скасуванням деяких тестів для виявлення сифілітичної інфекції, оскільки наразі тестування є обов'язковим лише у певних ситуаціях (наприклад, під час вагітності, донорстві крові) [2]. В Україні в результаті реформування системи охорони здоров'я більшість закладів дерматовенерологічної допомоги (зокрема державних установ, які надавали безкоштовну допомогу) було скорочено, що могло негативно вплинути на виявляємість сифілісу та інших ІПСШ. Водночас окремі дослідження демонструють тенденцію до зростання кількості випадків латентного, пізнього та неуточненого сифілісу. Посилення внутрішньої та зовнішньої міграції населення також може чинити негативний ефект на поширення захворювання [6].

Висновки. З огляду на загальноєвропейські тенденції до зростання захворюваності на сифіліс, дані офіційної статистики в Україні та Румунії можуть не відповідати фактичним рівням захворюваності. Збільшення частоти реєстрації пізніх форм сифілісу вказує на відсутність своєчасної діагностики захворювання. Доцільно посилити санітарно-просвітницьку роботу щодо профілактики сифілісу та забезпечити ранній скринінг захворювання.

Список використаних джерел

1. Chumachenko D., Chumachenko T. Ukraine war: the humanitarian crisis in Kharkiv. BMJ. 2022. Vol. 376. Article o796. DOI: 10.1136/bmj.o796.
2. Iancu G. M., Rotaru M. Evolution of syphilis incidence in Sibiu county (Romania) over a period of 10 years (2009-2018). *Experimental and Therapeutic Medicine*. 2021. Vol. 22, № 2. Article 803. DOI: 10.3892/etm.2021.10235.
3. Sexually transmitted infections (STIs) [Electronic resource] // World Health Organization. 2025. URL: http://who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-(stis) (date of access: 08.04.2026).
4. Syphilis. World Health Organization. 2025. URL: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/syphilis (date of access: 08.04.2026).
5. Syphilis. Annual Epidemiological Report for 2023. European Centre for Disease Prevention and Control. – Stockholm: ECDC, 2025.
6. Бондаренко Г. М., Унучко С. В., Волкославська В. М., Нікітенко І. М., Губенко Т. В., Кутова В. В., Білокінь О. М. Клініко-епідеміологічні характеристики сифілісу під час війни в Україні. *Дерматологія та венерологія*. 2025. № 2 (108). С. 26–30. DOI: 10.33743/2308-1066-2025-2-26-30.
7. Чумаченко Т. О., Макарова В. І., Райлян Г. М., Філіпченко С. М. Ризики поширення інфекцій, що передаються статевим шляхом, в Україні під час війни. Практична медицина військового часу: матеріали науково-практичної конференції (5-6 грудня 2024 року, Київ-Харків). К.: ТОВ «Видавництво «Юстон», 2024. С. 54-55.